

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, zastoupena Mgr. Danielem Procházkou, advokátem se sídlem Božetěchova 9, Olomouc, proti žalované: **Policie České republiky, Správa Severomoravského kraje**, se sídlem 30. dubna 24, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 2. 2007, č. j. 22 Ca 363/2005 - 25,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 2. 2007, č. j. 22 Ca 363/2005 - 25, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 2. 2007, č. j. 22 Ca 363/2005 - 25, byla odmítnuta žaloba, kterou se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení fiktivního rozhodnutí Policie České republiky, Správa Severomoravského kraje jako odvolacího orgánu a současně fiktivního rozhodnutí Okresního ředitelství Policie České republiky v Olomouci jako povinného subjektu. Krajský soud v odůvodnění usnesení uvedl, že nejprve zkoumal, zda žaloba byla podána včas. V dané věci sice povinný subjekt odpověděl stěžovatelce v zákonné 15-ti denní lhůtě, jeho odpověď však nesplňovala náležitosti rozhodnutí o neposkytnutí informace ve smyslu § 15 zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o informacích“), a došlo tedy ke vzniku fiktivního negativního rozhodnutí. V zákonné 15-ti denní odvolací lhůtě podala stěžovatelka odvolání proti tomuto fiktivnímu negativnímu rozhodnutí, její odvolání bylo předloženo odvolacímu orgánu dne 18. 8. 2005, lhůta pro rozhodnutí o odvolání tedy skončila dnem 2. 9. 2005 a za den doručení tohoto fiktivního rozhodnutí se v souladu s ust. § 16 odst. 3 zákona o informacích považuje 3. 9. 2005. Lhůta pro podání žaloby v této věci uplynula dnem 3. 11. 2005 (čtvrtek), stěžovatelka však podala žalobu k poštovní přepravě až dne 7. 11. 2005, tedy opožděně.

Proti tomuto usnesení podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Podle jejího názoru způsob stanovení lhůty pro podání žaloby uplatněný krajským soudem nese rysy nepředvídatelnosti a v zásadě je odvislý od náhodných skutečností a postupu správního orgánu. Pro stěžovatelku bylo v daném případě velmi obtížné, a vzhledem k její neutěšené majetkové situaci a zdravotnímu stavu takřka nemožné, zjistit, kdy správní orgán I. stupně předložil odvolacímu správnímu orgánu její odvolání k vyřízení. Když byla následně pro nečinnost odvolacího orgánu založena fikce negativního rozhodnutí, stěžovatelka se nedozvěděla, kdy se tak přesně stalo, neboť nebyla informována, kdy bylo odvolání správnímu orgánu II. stupně orgánu předloženo. Běh lhůty pro podání správní žaloby nelze v souladu se zákonem a ústavně zaručenými právy stanovit pro stěžovatelku nepředvídatelným způsobem, založeným na náhodné okolnosti, což mělo v daném případě za následek odepření soudní ochrany před nezákonným rozhodnutím veřejné správy. Lhůta pro podání žaloby byla podle názoru stěžovatelky zachována, neboť počítala v souladu s tehdy platným správním řádem (§ 57 odst. 2 zák. č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů) s 30-ti denní lhůtou pro předložení odvolání orgánu II. stupně a následně s 15-ti denní lhůtou pro rozhodnutí o odvolání. Teprve po uplynutí těchto lhůt běží podle jejího názoru lhůta k podání žaloby. Z výše uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Podle § 16 odst. 1 zákona o informacích lze proti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti podat odvolání ve lhůtě do 15 dnů od doručení rozhodnutí nebo od marného uplynutí lhůty pro vyřízení žádosti v případě uvedeném v § 15 odst. 4. Odvolání se podává u povinného subjektu, který rozhodnutí vydal nebo měl vydat.

Podle § 16 odst. 3 zákona o informacích odvolací orgán rozhodne o odvolání do 15 dnů od předložení odvolání povinným subjektem. Jestliže v uvedené lhůtě o odvolání nerozhodl, má se za to, že vydal rozhodnutí, kterým odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil; za den doručení tohoto rozhodnutí se považuje den následující po uplynutí lhůty pro vyřízení odvolání.

Podle § 57 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), nerozhodne-li správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, o odvolání, předloží je spolu s výsledky doplněného řízení a se spisovým materiálem odvolacímu orgánu nejdéle do 30 dnů ode dne, kdy mu odvolání došlo.

V daném případě stěžovatelka podáním, které bylo doručeno povinnému subjektu dne 20. 7. 2005, požádala o poskytnutí informace, jaké úkony učinily policejní orgány na základě podnětů v žádosti specifikovaných. Dopisem ze dne 2. 8. 2005, č. j. OROL-588/OR-2005, sdělil povinný subjekt stěžovatelce, že neprovádí šetření k již odloženým věcem ze strany Policie ČR, obvodního oddělení Litovel a že ve věci trestního oznámení Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště Olomouc ze dne 22. 11. 2004 se

provádí prověřování podle § 158 tr. ř., a jelikož je stěžovatelka osobou podezřelou, nelze podat jiné informace o průběhu šetření než ty, ke kterým již byla vyslechnuta. Protože povinný subjekt ve lhůtě pro vyřízení žádosti neposkytl informace ani nevydal rozhodnutí podle § 15 odst. 1 zákona o informacích, měla stěžovatelka za to, že vydal rozhodnutí, kterým informace odepřel ve smyslu § 15 odst. 4 citovaného zákona, a proto tomuto fiktivnímu rozhodnutí podala odvolání. Toto odvolání bylo postoupeno k vyřízení odvolacímu orgánu dne 18. 8. 2008. Protože tento orgán o něm do 15 dnů nerozhodl, má se podle § 16 odst. 3 citovaného zákona za to, že dne 2. 9. 2005 vydal rozhodnutí, kterým odvolání zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil. Za den doručení tohoto fiktivního rozhodnutí se podle citovaného ustanovení považuje den následující po uplynutí lhůty pro vyřízení odvolání, tj. v daném případě sobota 3. 9. 2005.

Podle § 27 odst. 2 věta poslední zákona č. 71/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) připadne-li konec lhůty na den pracovního klidu, je posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den. Jak soudy rozhodující ve správním soudnictví, tak Ústavní soud zastávaly názor, že obecná pravidla pro počítání lhůt stanovená v citovaném ustanovení se uplatní i při počítání lhůty pro uplatnění fikce doručení podle § 24 odst. 2 správního řádu (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 6. 1999, sp. zn. 5 A 68/97, publikován pod č. 568/2000 SJS; nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 157/03, publikován pod č. 57/2004 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 33, ročník 2004, s. 81).

V případě náhradního doručování je citovaným ustanovením konstruována právní fikce, že účinky doručení písemnosti nastanou po uplynutí stanovené doby ex lege i vůči tomu, kdo písemnost fakticky nepřevzal. Právní fikce je právně technický postup, pomocí něhož se považuje za existující situace, jež je zjevně v rozporu s realitou a která dovoluje, aby z ní byly vyvozeny odlišné právní důsledky než ty, které by plynuly z pouhého konstatování faktu. Účelem fikce v právu je posílit právní jistotu (srov. V. Knapp: Teorie práva. 1. vydání, Praha, 1995, s. 206). Právní fikce jako nástroj odmítnutí reality právem je nástrojem výjimečným, striktně určeným k zajištění právní jistoty jako jednoho z hlavních ústavních postulátů právního řádu v podmínkách právního státu. Aby mohla právní fikce svůj účel (dosažení právní jistoty) splnit, musí respektovat všechny náležitosti, které s ní zákon spojuje (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 92/01). Nejsou-li všechny právní náležitosti splněny, není soud oprávněn naplnění fikce konstatovat (viz čl. 2 odst. 2 Listiny, podle něhož lze uplatňovat státní moc jen v případech a mezích stanovených způsobem, který zákon stanoví).

Podle názoru Nejvyššího správního soudu lze tento závěr analogicky aplikovat i na případ stěžovatelky, neboť v jejím případě soud vycházel krajský soud z toho, že právní fikci doručení fiktivního rozhodnutí o odvolání nastala v den pracovního klidu (sobota 3. 9. 2005). Za den doručení je však takovém případě, s ohledem na princip jednoty a bezrozpornosti právního řádu, nutno považovat až pondělí 5. 9. 2005. Poslední den lhůty pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 věta první s. ř. s. by proto připadl na sobotu 5. 11. 2005. V souladu s § 40 odst. 3 s. ř. s. je však za této situace posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den, tj. pondělí 7. 11. 2005. Uvedeného dne pak byla podle razítka pošty na obálce zásilky adresované krajskému soudu v Ostravě odevzdána žaloba stěžovatelky k poštovní přepravě. Stěžovatelka tak podala žalobu v zákonné lhůtě a závěr krajského soudu o její opožděnosti není, s ohledem na výše uvedené, důvodný.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů zrušil napadené usnesení krajského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. listopadu 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně
senátu